

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsaciga mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uui dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 20. svečana 1867.

List 6.

Hudič na popotvanju in v počitku.

(Konec.)

Potem se poda v neki mlin, obiše zaporedoma tudi še druge rokodelce in obertnike: peka, krojača, čevljarja, usnarja, branjevca itd. Kakor zelo mu je pri nekterem marsikaj dopadlo, — kajti povsod je našel dobrih prijatlov in znancev: gerdo oskrunjevanje sv. nedelj in praznikov z nepotrebnim delom, z vožnjo in popotvanjem, dobičkarijo, laž, hinavšino, goljuftijo, mlačnost in lenobo do molitve in Božje službe, ostudne kvante po nekterih delavnicah, zanikernost v spolnovanji svojih dolžnost, nesrečne brezbožne zakone, ponočevanje, pohujšljive znanja, brezskerbne starše in gospodarje, malopridne otroke in posle, — kakor zlo mu je bilo vse to po volji, dolgo vendar nima nikjer obstanka in miru, zakaj nobena hiša in družina ni bila vsa in cela tako brezbožna in tako popolnoma od Boga zapušena, da bi saj eden ali drugi s tem ali unim dobrim bogoljubnim delom ne bil se pohvaliti imel, bodi si kaka pobožna molitev, serčno kesanje, vdana poterpežljivost, kako delo keršanske milosti itd. Peklenšček pa je iskal in si želel dobiti kraj, kjer bi ne videl in ne slišal čisto nič dobrega, ampak le hudo in samo hudo tako, kakor je v njegovem peklenškem kraljestvu.

Tako je tedaj prekanjen vsaki hiši mogel dati slovo in silno čmern in poparjen počasno stopa proti neki veliki vasi ali tergu, bilo je ravno pred pustom neko nedeljo-večer. Skoraj je že obupal, da bi našel na zemlji kraj in počitek, kakor si ga je želel, — kar že od daleč zasliši čudne glasove. Kolikor bližej dohaja, tem bolj se zavzema in stermiti. Kaj tacega ni še slišal in ne čul, kar hodi po zemlji. Bilo je vriskanje, ropot in razbijanje, da misli, to ne morejo biti človeški glasovi, temuč da stoji pred vhomom v pekel. Ko bližej stopi, vidi, da poslopje, iz kterega dohajajo strašljivi glasovi, je kerčna. Ne vé skoraj, kaj bi počel; vender pa se oserči in stopi v hišo. Zlo se začudi, ko vidi tam v prostorni pa smerdljivi in nakajeni sobi, da se gibljejo ljudje, kakoršni na zemlji bivajo in živé. Z bistrim preveselim očesom se ozira po razberzdani množici. — Tu sliši nekoga pri igri neprenehoma strašne bogokletstva in rotenja bruhati, da njega samega, satana, skoraj groza spreha. Prijazno preklinjevatca pohvali in gleda dalje. Tamkaj vidi družega, bil je rokodellec in oče, ki z obupljivim očesom gleda zadnje solde, ki so mu od služka celega tedna ostali in ktere bo kmalo tudi požerla igra. Prav po satansko smehljuje se tudi njemu prikima. Med tem se nekdo po sobi lovi, z vsa težo v njega zarine ter tepeji na tla. Bila je živina s človeškimi udi, govor in pamet mu je vzela pijanost. Z neznano radostjo se ogleduje nad njim. Po tem prisede

k mizi, od ktere se razlega divje krohotanje in smeh. Kratkočasovala se je namreč družina pripovedovaje si z nesramnim jezikom in prederznim očesom naj gerji in naj nesramniši klatanja in kvante. Med to čudno in zmešano družino mu je naj bolj všeč, in ko sliši in vidi vedno novih, prej še nezanih ostudnost, se naj dalje med njimi pomudi. O, tako dobro se satanu še nikdar ni godilo, toliko radosti in veselja, kakor med to derhalijo in pri tem opravilu, še nikdar ni vžil. Pa nekaj družega med tem spet njegovo pazljivost budí; meni namreč, da vidi kerdelo divjih, kakor obnorelih ljudi. Bili so pa le plesavci in plesavke, ki so se kakor obdivjani v kolobaru po sobi vertili. Tu se je v peklenški radosti blisketalo njegovo oko, tu je našel, kar je toliko skerbno iskal, po čemur je toliko hrepenelo njegovo serce. Tu ni bilo slišati kaj dobrega, ampak le samo hudo: preklinovanje, rotenje, nesramne besede in pesmi, ostudni pogovori. Tu ni videl kaj dobrega, vidil je hudobijo, mesenost in pohujšanje; prederzne poželjive poglede, nespodobno, nesramno zaderžanje in obrašanje, spotikljivost v obleki in še marsikaj družega, kar se ne more vse povedati in pisati. Sramožljivost in nedolžnost, vest in vera umira; pijanost in zapravljanje, pohujšanje in zapeljevanje, nezvestoba, brezbožnost in druge strasti tu svoj prostor, svojo domačijo imajo. Tolikoga veselja na zemlji se vdeležiti, tako blago tovaršijo najti, tega bi se satan nikdar ne bil nadjal. Da bi svojo popolno zadovoljnost razodel, priserčno torej najprej kot svoje naj bolji prijatle pozdravi in pohvali oštirja in kerčmarico, da vesta svojim gostom za tako hvalevredno veselje in kratkočasovanje skerbeti ter jima obljubi, da ju hoče v primernem kraju še posebno priporočiti; pohvali potem godce, ki jih o taki priliki čisla kot svoje rokodelce in pomočnike, in vsakemu po versti kaj pimernege pové, vsem skupaj pa svojo iskreno pohvalo izreče, češ, da se vejo tako vljudno in verlo obnašati, leta svoje mladosti in kreposti hvalevredno živati, ter da so toliko izobraženi in moški, da se „ostrim in nadležnim duhovnom“ ne dajo v svojem veselju motiti in od njega odverniti. Tako prav po svoji satanski šegi podžiga in piha ter si prizadeva še spijoče strasti zbuditi, zbudjene pa razžigati in vterjevati; in ko vidi, kako po sreči mu gre, poslednjič navdušen v silni radosti zakliče: „To pa, to! — tukaj je moj počitek, tukaj hočem ostati in bivati na veke!“ Ves pijan veselja satan meni, da so vse kerčme na svetu take, in gre in dirja iskat še družih, da bi ondi zopet novo veselje vžival in morebiti, ko bi bilo moč, še kaj ljubšega vidil. Divjaje zagleda na neki hiši smreko in skoblanice in — lop! je v hiši. Kaj vidi? kaj sliši? Kerčmarica ravno moli litanije Marije Device in zadnje molitve po opravljenem rožnem vencu (roženkrancu), der-

zina in nekteri pametni gosti z njo vred klečijo in molijo — vsi trezni in pametni. To je bilo sedem strél za peklenška, — pozabi od samega strahu, kje so vrata, in zažene se skoz okno na ulice s toliko ihto in močjo, da se vsa hiša strese in spremljajo ga šibre razdrobljenega okna. Vender, ker je v prvi kerčmi toliko veselja našel, še v marsiktere pokuka, in res je našel še mnogo prvi enacih, pa tudi precej poštenih. Posebno vesel je bil, kedar je naletel, da so ljudje med Božjo službo pijančevali, ali tudi kedar je vidil, da se je mlado ljudstvo raznega spola na pare prigrivalo in jelo mize zasedati. To je bilo pravo maslo njegove dobre volje in rekel je: „To je tista moja cerkva, ki čerini tolikrat očitajo, da kjer ima začetnik časov svojo cerkev, tudi moje veličastvo svojo kapelico premore. Ti ljudje so meni ravnokar tudi v uni cerkvi služili — saj sem jih vidil, kako so se obnašali in kako jim je le moja kapelica po glavi brodira, in lejte, kako zvesto so sem pritekli!“ —

Nova in silna groza pa ga je spreletovala, ker je naletel v nekem kraju, da je gostilnik gostom bral Baragove „Zlate jabelka“ in „pasijon,“ — nekje drugej od štirih poslednjih reči; — po „Zgodnji Danici,“ ki je na neki gostilniški mizi ležala, je celo v strašni togoti hlapnil s kremplji, da bi jo kar precej raztergal: pri tisti priči pa švigne strela z zidú od neke podobe Tiste, ki mu je glavo sterla, in verže ga tako hudo za vrata v kot, da se komaj pobere in se potuhnjen dalje vleče, kakor osramoten volk, ki je dobil s kolom po herbtu namesti jagnjeta.

Po mnogih skušnjah, žalostnih in veselih, se peklenšek poverne v prvič popisano kerčmo, ker ta se mu je bila kakor pervenka čistega veselja posebno priljubila. In od tistega časa se zapriseženi sovražnik našega zveličanja naj raji potika in sprehaja po umazanih kerčmah in plesiših, kjer dobivajo potuho zapravljevci, potepuhi, tatovi in zlasti nečiste družine itd., ker tukaj naj bolj vspešno človeške strasti budí, podpihuje in vnema, ter ima naj obilniši, naj bogateji žetev za svoje kraljestvo.

Od tod pa hodi s svojo mrežo in struno na vse strani. Posebno velikrat pride med duhovnim opraviplom k cerkvenim vratom, in nekterih kimežev in starih pijancev in mlajših potepinov celo v cerkev ne pusti; na druge, ki so že v cerkvi, pa od vrat struno in zanjko verže in jih iz cerkve ven potegne. O kako je vesel, kedar ima take ribice v svojih krempljih! — Koliko jih tudi ponoči s postelje zvabi k ponočevanju, pijančevanju itd.!

Oj torej oštirji in kerčmarice! gorje, ako so vaše gostilnice gnjezda pregréh! Ne rečem vam družega, kakor kar je rekel neki pobožen pisatelj: „Bolji od hiše do hiše kruha prositi, kakor pa plesišče in kerčmo imeti, nad katero morajo nebesa žalovati, pekel pa se je veseli, kjer jih z vami vred toliko število svojo časno srečo, zraven pa še svojo edino neumerjočo dušo zgubi!“

O keršanski mladeneč, keršansko dekle! Ravno zdaj je pustni čas, čas toliko nevarnega plesa in posvetnega razveseljavanja; ne boj in ne vari se zdaj in nikdar nobenega kraja bolj, kakor razuzdanega plesišča in kerčme. Verjemi, da nikjer ni sramožljivost in nedolžnost, no tranji mir in veselje, časni in večni blagor v večji nevarnosti, kakor tankej, kjer je obilna pijača, vabljava godba in ples. Spomni se, da si se odpovedal, odpovedala hudiču, njegovemu djanju in napuhu pri svetem kerstu in spet pri svetem obhajilu. Derži se zvesto svoje obljube, ne podaj se spet njim v sužnost, od ktere te je za predrago ceno svoje kervi in svojega življenja rešil tvoj Gospod in Zveličar.

Ako si pa, kristjan, svojo obljubo prelomil in Bogu nezvest postal, o spoznaj, dokler je še čas, svoje za-

dolženja in veliko nevarnost, v kateri se znajdeš. S ske-sanim srcem se verni k Njemu nazaj, ki je prišel tudi tebe iskat in zveličat, in spomni se: „kaj ti pomaga, naj bi tukaj še toliko veselja vžil in celi svet si pridobil, na svoji duši pa škodo terpel, zakaj svet in posvetno veselje prejde; le kdor spolnuje Božjo voljo, ostane vekomaj.“

x-7

Misijon v Smledniku.

(Dalje.)

Ob 10 so pa P. Valjavec preresetovali tiste, ki sovražijo svojega bližnjega. Perva zapoved, so djali, je: Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega serca, iz vse svoje duše, iz vse svoje misli; — in druga je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe. Tedaj ne sovraži ga, ako te je razžalil; če te je, postavim, kaj poškodoval na senožeti, pri njivah, gojzdh itd., — poterpi; za tisti mali košček zemlje ti bo Bog na drugi strani obilno povernil. — Dobro je bilo govoriti od tega, ker po taki poti se veliko veliko sovraštva naredi med sosedi, in velikrat gre to sovraštvo od roda do roda, marsikterega, se nam je bati, spremi to sovraštvo v grob. Da bi tako ne! Zeló do živega so segali ves čas svojega govora vsem tistim, ki so prizadeti o tem. Nar hujši je pa bilo, ko so jeli govoriti od Jezusa na Križu, ki je prosil za svoje sovražnike, morivce. In ti, so djali, ne boš odpustil, ako te je kateri le razžalil? Vzeli so potem v roko križ, ktereга ima vsak jezuit pri sebi, in so ga danes nalaš seboj prinesli na prižnico; kakor deleč so se le mogli, stegnili so čez prižnico roko, v kateri so imeli ta križ, in so vprašali: ali poznate tega? Naenkrat je vse ostermelo, ker se kaj tacega ni nadjal. Ali poznate tega, ki je na tem križu pribit? Ali ga boš zamogel poljubiti, kušniti, ko ti ga mašnik prinesejo enkrat k tvoji smertni postelji? Precej časa še deržé v roki britko martro in govore z milim in ginljivim glasom k poslušavcem, ter jih ljubeznjivo nagovarjajo, da naj ravnajo zanaprej po zgledu križanega Jezusa, ter odpusté vsak svojemu bližnjemu iz serca, ako je bil kaj razžaljen. Drevi ko bo zapel véliki farni zvon, so djali, naj vé vsa fara, da ni ga sovraštva nobenega več v smleški fari. To zvonenje z vélikim zvonom naj vam je v znamenje, da vsak podá roko svojemu bratu, s katerim je bil razpert. Ker vedite, da Božjega usmiljenja bi nikoli ne dosegel, ako bi tega ne storil. — Le-taka pridiga ima moč vse sovraštva poravnati.

Popoldne ob 3 pa je bila pridiga, h kateri so bile posebne priprave. Bilo je več sveč postavljenih na altar, kateri se je tudi bolj okinčal, kakor je bila navada druge dneve sv. misijona, in preden so pridigar imeli iti na prižnico, je cerkvenik prižgal vse sveče na altarju, prišli so potem g. fajmošter iz zakristije v roketu, s stolo in so sv. Rešnje Telo izpostavili, ker danes je bila pridiga od presv. Rešnjega Telesa. G. misijonar P. Doljak namreč so vedili, da ljudje ali pravega zapopadka nimajo od tega Zakramenta, ali pa je mlačnost taka že nastala, da že nočejo skazovati tiste časti, ktera gre Jezusu Kr. v zakramentu sv. Rešnjega Telesa. Djali so kmalo od začetka svojega prelepega, ginljivega govora, da hočemo Jezusa danes prositi odpušanja, ker smo ga velikokrat razžalili s svojim obnašanjem v pričo Njega v zakramentu presv. Rešnjega Telesa. Povedali so najpred, da je Jezus v pušavi, ko je 4000 ljudi nasitil, obljubil dati angeljski kruh, namreč svoje meso in svojo kri v jed, kar je potem spolnil pri zadnji večerji, ko je vzel v svoje svete roke kruh in vino, ter oboje spremenil v svoje meso in svojo kri, tedaj v svoje telo. In glejte, še dandanašnji se to godí pri daritvi svete maše. Jezus Kristus je tedaj, ko maš-

nik izreče čez podobe kruha in vina besede, ktere je Jezus pri zadnji večerji izrekel, pričujoč z dušo in s telesom, s kervjo in z mesom, ves kakor Bog in človek v zakramentu sv. Rešnjega Telesa. Da so pa tega še bolj prepričali poslušavce, povedali so resnično zgodbo, ki se je zgodila v Burgundu na Francoskem. Bila je v tem kraju navada, prvi dan v letu izpostavljati sv. Rešnje Telo in celi dan so ljudje molili pred sv. Rešnjim Telesom. Tudi po noči je ostalo izpostavljeno in sam cerkvenik je čul pri sv. Rešnjem Telesu. Zgodi se, da cerkvenik zadremlje. Vnamejo se šopki (pušeljci) in altar, in gorel je altar. Zbudi se cerkvenik in vidi altar v ognju. Ves preplašen si ne vé pomagati, ker bil je sam v cerkvi. Ko zgori ves altar, vidi, da monštranca in Bog v nji je ostala popolnoma nepoškodovana in vidil jo je v zraku stati. Drugi dan, ko se je ta čudež razglasil, privrejo ljudje v cerkev to čudo gledat in duhoven hoče monštranco prenesti v stranski altar, ali ne more je premakniti. Pustiti jo mora v zraku viseti. In glej, monštranca se potem sama vzdigne in plava v zraku po cerkvi na stranski altar. Ljudstvo pa preplašeno od čudeža, ki se godi, vpije kleče na ves glas: Čast in slava in hvala bodi Jezusu v zakramentu presv. Rešnjega Telesa! Čez leto in dan, ko je bil novi veliki altar spet narejen, glej, je monštranca s sv. Rešnjim Telesom spet nazaj plavala po zraku na veliki altar in velika množica ljudstva, ki je to vidila, je klečala in prepevala: Čast in slava in hvala bodi Jezusu v zakramentu presv. Rešnjega Telesa! Glejte čudež, kterege nam je popisal sv. Frančišk Salezij, ki ga je sam vidil. Resnično je tedaj Jezus Kr. pravi Bog, pričujoč v tem presvetem Zakramentu. In ti kristjan vse to veruješ, obnašaš se pa v pričo presv. Zakramenta kakor da bi ne veroval! Ne vkloniš kolena, kedar je Jezus na altarju, naj si že bo pri sv. maši, ali kedar je izpostavljen v monštranci. Vedi, da Jezus prebiva v presv. Zakramentu samo iz ljubezni do nas. Iz ljubezni do nas On stanuje v naših revnih cerkvah, v lesenih, umazanih tabernakeljnih. Na Turškem imajo cerkve kakor hleve*) in Jezus prebiva v njih iz same ljubezni do nas. Oh kristjan, poglej neizmerno ljubezen njegovo do nas! — Kedar si bolan, in ne moreš sem priti, da bi njega prejel, pride On k tebi v tvojo revno bajto, in se da tebi v jed in pijačo. Glej neizmerno ljubezen njegovo! On se spreminja v tvoje meso in v tvojo kri! Bog se sklene s človekom! Oh predragi Jezus! se oberne proti velikemu altarju, kjer je Jezus izpostavljen, oh predragi Jezus, usmili se nas, ki smo tako ravnali, da si bil razžaljen. Oh prizanesi meni nesrečnemu mašniku svojemu, ki sem Te žalil pri sv. maši. Oh usmili se me! 5000 maš sem že bral v svojih 12 letih mašništva, gotovo velikrat sem Tebi delal nečast. Prosim Te tudi za svoje brate duhovne, ki so morebiti tudi po nevredno 5000, 10.000, 20.000krat maševali. Oh Jezus, prizanesi jim! Prizanesi, o dragi Jezus! staršem, ki so te tolikrat po nevrednem prejeli pri ti Božji mizi; glej jih vse tukaj klečati jokajoče, ki te s ske-sanim srcem prosijo odpušanja. O Jezus, blagoslovi nas vse, mene nevrednega mašnika, blagoslovi moje brate duhovne, blagoslovi starše, fante, dekleta! Obljubimo Ti vsi, nič več Te po nevredno ne prejemati. O Jezus, stopi doli z altarja in požegnaj nas! Glejte, Jezus stopa doli. On že vzdiguje desnico, nas že žegnuje, nam že odpuša. Oh Jezus, hvala, oh čast in hvala Tebi, o Jezus! za to dobroto in usmiljenje na veke. Amen. — Na zadnje ti je bil pa vender tak jok, da se je pridigar komaj še slišal, ker glas je že pešal pri takem in tolikem trudu.

*) V nekem kraju pod Libanom sem vidil veliko slabši cerkev, kakor hlev. Vred.

Ginljiva in dobrega vspeha pa je bila ta pridiga še zavolj tega, ker je pridigar na zadnje, ko je v imenu vseh pričujočih odpušanja prosil pri Jezusu, klečal in kleče proti sv. Rešnjemu Tel. obrnjen in z biretom v roki, milo in milo prosil Zveličarja, da naj vsem odpusti, ki so ga kdaj razžalili v presv. Zakramentu. Po pridigi pa se je zapela na koru pesem: Sveto, sveto, sveto itd., kar je bilo kaj pripravno, da se je precej počastilo presv. Rešnje Telo. Namenili so bili čast. oče vodja na ta dan slovesno procesijo s presvetim Rešnjim Telesom, da bi se bilo tako očitno temu presv. Zakramentu počešenje skazovalo; toda gnječa je bila prevelika. Bilo je res ljudi do sile. Bali so se tedaj g. misijonar kake nesreče, ki bi se znala pripetiti pri tolikem številu ljudstva, ki se ne zna o takih okolišinah deržati lepega reda. Vsak hoče le prvi biti v cerkvi in prvi iz cerkve iti. Kakor smo iz serca želeli imeti ta sprevod, ker s tem bi bil sv. misijon še več pridobil na slovesnosti, smo pa vender veseli, da se je opustil, in da ni bilo kake nesreče.

15. nov., zadnji dan našega sv. misijona, je bila zjutraj ob 6 pridiga od nebés, ktere so nam popisovali P. Kos. Za rek so si vzeli: Nobeno oko ni vidilo, nobeno uho slišalo, nobenega človeka serce ni občutilo, kar je Bog tistim pripravil, ki njega ljubijo. Vnemal je pridigar poslušavce k ljubezni Božji, da bi to neizmerno veselje enkrat živili na veke.

Ob 10 pa je bila zadnja pridiga, govornjena po gg. misijonarjih, ktero so imeli P. Valjavec, ter začeli z besedami: Glej, tvoja mati. Dokazal nam je pridigar prav lepo, kako jo Marija naša mati. Kdo se smé, je djal, mati naša imenovati? Mati naša je tista, ki nas je rodila, ki nas redi, in ki nas izreja. Marija je naša mati, ki nas je rodila, nas redi in nas izreja. — Mati, ki nam da življenje od svojega mesa in svoje kervi. Tudi rodi. Marija nam dá od svojega mesa in kervi življenje s tim, ko nam dá Jezusa našega brata, ali glavo našega trupla; mi namreč smo udje Jezusovega telesa, on je naša glava, ki ga je rodila Marija, in po Njem, ki je naš brat in sin Marije D., nam prihaja življenje; tedaj nas je Marija rodila — je naša mati. Marija je naša mati, ker nas redi. Kako nas ona redi? Pri sv. obhajilu prejmemo Tistega, kteremu je Ona dala življenje od svojega mesa in kervi, ki ga je ona rodila. Mi živimo tistega, kteremu je dala Marija meso in kri ali telo. Tega mi prejmemo, in Marija nas redi s svojim mesom, je naša ljubeznjiva mati. Marija nas pa izreja. Ona nam sprosi od svojega Sina razsvetljenje naše pameti, da spoznamo, kaj je prav in dobro in nam dá spoznati, kaj je hudo; Marija nam ogreva serce za ljubezen do Boga, in nas izreja v Božjem strahu ter nas varuje hudega na duši in na telesu. Izročil je potem častiti Pater ti ljubeznjivi, skerbní materi Mariji vse farmane naše pod njen plajš, pod kterege naj bi ona nas vse vzela; izročil jih je, ter jo je prosil, naj bi ona blagoslovila predrage Smlejce in druge, ki so se vdeležili sv. misijona, obvarovala vsega hudega v življenju; in naj bi posebno pri smertni postelji vsacega stala, in se serčno vojskovala zoper peklenškega sovražnika. Ginljivo se je potem pridigar poslavljaj s Smlejci, ter roko podajal in z Bogom vošil staršem, mladenčem in deklicam, in poslednjič proti pričujoči duhovšini obrnjen reče: z Bogom, moji duhovni bratje, serčno se vam zahvalim, da ste tako krepko te dni deržali v svojih rokah ključé nebeškega kraljestva. — Ni bilo brez solz pri tako ginljivem slovesu, in tudi mi smo v duhu slovečemu pridigarju in drugima dvema misijonarjema, blagim dušam, vošili: „Z Bogom!“

Popoldne zadnjega dne pa se je imela postaviti krona našem sv. misijonu. Komaj smo poobedvali, že smo

jeli se pripravljati, da bomo šli po misijonski križ, ki ga je naredil bistroumni mizar v št. Valburgi, Potovec po imeu, kateri tudi druge raznoverstne reči zna mojstersko izdelovati. Naredil nam je tako lep križ, da ga gg. misijonarji niso mogli prehvaliti in so tudi djali, da takega misijonskega križa še nikjer niso vidili, akoravno so že v mnogih krajih misijonarili. Vsi gospodje, katerih se je ta dan zbralo 34, smo šli oblečeni v roketih, kakih 10 minut deleč od Smlednika na smleško polje, kjer je imel čakati naš misijonski križ, lepo ozaljšan z dvema raznobarvenima vencema, katerih enega je naredila zastoj neka dobra duša iz Šmartna pri Kranju, in drugega ste naredile dve hišni smleške grajšine, kterima se s tim serčno zahvalujemo za ta dar. Spremljala nas je velika množica ljudi vsacega spola tako, da nas je bila lepa dolga procesija. Ko pridemo do sv. križa, ga blagoslové vodja sv. misijona P. Doljak in potem ga vzdigne 24 fantov na svoje rame in vsak je imel dosti nositi, ker križ je bil stesan iz hrasta in je pet seznjev dolg. Nesli smo ga v procesiji proti Smledniku k farni cerkvi. Okoli cerkve pa je bilo gotovo kakih dva tavežent ljudi zbranih, ki niso mogli priti v cerkev in so gledali ta lepi spreved. Veselja nam je igralo serce viditi toliko ljudstva in slišati lepo vbrano naše zvonjenje, ktero je naznanjalo ljudem v cerkvi in okoli, da nesemo sv. misijonski križ. Ko pridemo v vas s sv. križem, gnjetlo se je ljudstvo okoli njega, ker vsak ga je hotel viditi od blizo, in otroci zavolj majhne postave svoje plezali so po farovškem drevju, kakor Cahej, ki je bil zlezal na drevo, da bi vidil mem gredočega Jezusa. Položili so ga na tla in potem se je lepo vzdignilo to kraljevo znamenje ter terdo k zidu postavilo v zemljo, kjer zdaj stoji in bo stalo dolge dolge leta zanamcem v spomin, da smleška fara je imela ljudski misijon od 4—15. novembra 1866, kar zapisano stoji z medenastimi svitlimi čerkami na križu. P. Doljak so šli potem na prižnico in so ljudem povedali odpustke, kateri se zadobé pri misijonskem križu. Bil je potem papežev žegen, kterega so nam podelili milostni in ljubljani naš knez in škof, ki so nalaš zató prišli danes v Smlednik in so tudi blagovolili gledati s farovškega okna prelepo ginljivo procesijo, ki sem jo ravno popisal. (Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Marsikaj.) Kedar je kazalo, da ima slovenski narod že mnogo slovstva, da lepo napreduje, da je jezik njegov olikan in pripraven za šole in vradnije itd.; so nemški in drugi „liberalci“ vseskozi oporekovali: le nekteri duhovni se pečajo s slovensko narodno pismenostjo; kar imajo Slovenci, so le duhovni jim pridobili in spisali itd. Zdaj pa, ko se duhovni z narodom in za narodno reč potegujejo, vpijejo ravno tisti „liberalci“, kaj da imajo duhovni pri tej reči, da narod vodijo in med njim počenjajo, kdo vé kaj itd.! To je liberalizem.

Zastran šol naj to-le opomnimo. Želeti bi bila tudi po srednjih šolah marsiktera prememba gledé na vzajemnost naših časov. Časi se spreminjajo, in ž njimi bi se mógle spreminjati mnogotero tudi šole. Razni narodi so si zdaj veliko bliže memo poprej. Iz tega vzroka naj bi se nekteri stari ali preobširni nauki opustili ali vsaj stisnili, in živim jezikom naj bi se dal veči prostor. Brati je bilo pred nekaj leti, da so z ljubljanske gimnazije prosili, da se smé na nji učiti česki jezik, ali prošnja je ostala v neki miznici, da ni mogla ne naprej ne nazaj. Zdaj se je marsikaj zboljšalo, in tista prošnja naj bi se ponovila, morebiti bođe vender le uslišana. Postaviti se ima sedež učitelj za greško-latinsko pa slovensko slovstvo. Ali bi ne bilo prav, da bi se izvolil

tak, ki zna tudi hrovaško-serbski jezik, in bi ga mogel razlagati našim učencem, kakor se je pred časom že godilo. Očitno je, da pri sedanji mednarodni zvezi sta nam zlasti česki pa hrovaški jezik zmiraj bolj živa potreba. Po takih potrebah in okolišinah naj se ravnajo tudi šole in učne osnove, da bodo v prid in blagor.

— „Beč, Videm, Dunaj — Dunaj! vpijejo mnogi narodi avstrijski, in se pritožujejo zoper to vladarsko mesto v raznih rečéh. Tudi mi Slovenci, in zlasti kranjski Slovenci bi imeli marsiktero pritožbo zoper Dunaj. Zdaj naj omenim leté: Kako vladaš in kam zapravljaš naše nadepolne mladenče, ki prihajajo od leta do leta na tvoje visoke šole, in jih vse premalo čverstih in značajnih, v dobrem poterjenih pošiljaš nazaj!! — „Kranjska je slovenski Tirol“, je djal kranjski rojak pa nemški pesnik. Da bi le res bila! Da bi Kranjci imeli dobre snažne pohištva, lepo premoženje, tihi domači mir, terdno in edino vero katoliško, kakoršno imajo Tirolci, pa bi bili srečni. Radi bi še, da bi nas „liberalci“ sosedje pustili pri miru, kakor si tudi Tirolci drugega malo vošijo.

— V Varaždinu na Hervaškem prične z začetkom sušca izhajati „Priatelj pučki“, ki mu bode naloga: ljudstvu v vsakem oziru na kviško pomagati, da postane to, kar premore v tako blagoslovljeni zemlji biti. Po naznanilu soditi, vrednik gosp. Bartol Francelj, učitelj na realki v Varaždinu, potrebo ljudstva prav razume, ker zraven gospodarskih tvarin itd. hoče podajati zlasti take reči, ki človeštvo npravno blažijo: „koje oplemenjujejo ljudsko srce te čovjeka potiču na dobro.“ Ako se list res take poti prime, kajti neslanih mesénih pesmic in pripovestic ima že tudi hervaško slovstvo odveč, bođe res blagor za narod, kteremu je „svekoliko gospodarstvo na dosta nizkom stepenu“, kar pravi naznanilo, pa tudi v nrvnem oziru še marsikaj pogreša, kakor mi drugi. Naročnina je 1 gld. 50 kr. za pol leta.

— 18. sveč. Danes po slovesni sv. maši p. n. vélikega namestnika gosp. A. Kosa se je pričel po 11 deželni zbor. Soba za poslušavce je bila tako natlačena, da se pozneje celo ni več vanjo moglo. Naj povemo, da deželni glavar je zopet dr. Wurzbach, namestnik pa gosp. mestni župan dr. E. Kosta. Z nekolikimi „Hoch“ pa z veliko obilnišimi „Slava“ po dvorani je g. predsednik pričel zborovanje. Nato je c. k. poglavar baron Bach bral po nemško, državni svétnik Rot pa po slovensko vladino sporočilo do deželnega zbora. V tem sporočilu je zagotovljena ustavnost po oktoberski diplomii in svečanskem patentu „vkljub napčnim tolmačenjem“, ki so se ser ter tje razodevale; naznanjena je sprava z Madjari, opušenje izrednega državnega zbora, obe-tane razprave o nadaljnem razpletanju ali dopolnovanju vstave, avtonomije po deželah, odgovornosti ministerski, zboljšanje sodnijskih zadév, o pošiljanji poslancev itd. Potem je bilo na dnevnem redu sporočilo o volitvah, ki ga je bral poslanec g. Dežman. Poterjene so vse volitve razun treh, v Kranji, Teržiču in Postojni, zastran kterih ima biti v prihodnji seji (danes) še pomenkovanje. V odbor za pretres teh volitev so izvoljeni gg. poslanci: Kosta, Toman, Svetec, Klun, Ravnikar. Pred to volitvijo pa so poslanci predsedniku v roko segli v znamenje, da hočejo svitlemu cesarju zvestobo ohraniti in vestno delati. — Opomniti je vredno, da precej prvi pot je bilo v zboru vse drugo življenje, kakor sicer; — neka posebna zadovoljnost in veselje se je kazalo pri zbornikih in pri poslušavcih kakor zavednost, da zdaj enkrat imamo domač deželni zbor — hvala Bogu! Vse je veselo. Ta dan je slovesen in imeniten. Sama po sebi se v tacih okolišinah misel zbuja: Kako lahko je naš dobri narod zadovoljen storiti, in pa s kolikim pridom bi bila vladá lahko sama to že kdaj-ti doseglá! Zanašati se je, da bođe vlada tudi čedalje bolj spoznavala,

v koliko korist ji bode, ako slovanske narode zadovoljne dela dopustovaje jim to, kar jim po pravici gre, in da bodo tudi nasprotniki izmed vélikih posestnikov na narodovo stran prestopili, sej so tudi oni izmed naroda.

Iz Ljubljane. 13. tega mesca zjutraj je nanagloma umerl vse sploh spoštovani tergovec Jože Pleiweis. Ta nepričakovani udarec je za spoštovano rodovino toliko občutljiviši, ker ni davno, kar je očeta zgubila in družega brata.

— Znani profesor P. Ladislav je izročil slovenski matici rokopis svoje slovensko-latinske slovnice. Kaj tacega je bilo že davno živa potreba; le hitro z njo na svitlo, zakaj kaj malo latinščine priučiti se tudi marsikdo želi, ki nemškega ne zna.

Po odpisu državn. ministerstva 3. t. m. bode c. k. deželna vlada premoženje za sirotišnico naše dežele izročila deželnemu odboru v gospodarstvo, kakor „Nov.“ naznanjajo. Bog daj, da bi se potem hitro jelo pripravljati za to tolikanj potrebno napravo.

— 12. svečana ob 1 in 3 minute je nas neprevi-domo ostrašil precej velik potres, tako da so se poslopja močno guncale in sicer kaki dve sekundi če ne več. Tudi malo pozneje se je dvakrat ponovil, pa manjši in krajši.

— Društvo v pomoč bolnih in nezmožnih, ki se je vstanovilo lansko leto, šteje čez 100 udov in ima 1413 gold. premoženja. Zdatno podpiralo je društvo lansko leto 23 udov z 250 gold. Izmed teh je umerl eden, ki je v bolezni dobival po 2 gld. na teden, in koj po njegovi smerti je družina še 15 gld. na roko dobila. Tako se z malim plačilom po 10 kr. na teden vsak delavec ali rokodelc precej dobro zamore oskerbeti za čas bolezni in nezmožnosti. Ni pa hvale vredno pri udih, da je že prvo leto 157 gold. doneskov na dolgo ostalo, kakor letno sporočilo priča.

— Gospod Fr. Hrovat, fajm. v predmestni duhovnii sv. Jakopa v Ljubljani, pojde za vodja v avstrijsko romarnico v Jeruzalem in se je torej dosedanji službi odpovedal. Bog daj srečo!

Iz Teržica, 16. sveč. — 9. svečana pokopali smo rajnega Franceta Dekleva petošolca, ki je po dolgi bolezni 7. svečana v 18. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal. Naj ostane ranjki svojim sošolcem in prijateljom vedno v zvezi molitve in blagem spominu! Prijatli so mu peli sledečo nagrobnico:

Solzica

na grob Franceta Dekleva.

Mladi potnik gre, potuje
Sredi pomladanskih let,
Up življenja mu daruje,
Sreče zlate prvi cvet.
Dalje hodi — ne počije
Po stezicah vigredi,
Kar mu zadnji zor prisije —
In mladenča zdajci ni!

Pot končana je življenja,
Grob ustavi daljni tek;
Unkraj groba premlajenja
Se razcveta rajski vek!
Ni prijatelj te med nami,
Iše te zastonj okó;
Truplo vene v černi jami.
Duh se dvignil je v nebo.

Modrih vednost prisvojiti
Greš, mladenč, se učit!
Stan prihodnji izvoliti
Šel si zgodaj se modrit!
Al osoda, Ti nemila,
Sklene blagi Tvoj namen,
Zemlja merzla izročila
Ti grobiček je zelen!

Glasi Tvoji milo peli
Pesmi svete so Bogú,
Oh, prekmalo oddoleni
So do grobnega mirú,
V zboru angelov odmeva
Unkraj groba naj Tvoj glas,
Slavo Božjo naj prepeva
Z nebeščani večni čas!

Solza! kani na gomilo,
Kjer prijatelj dragi spi!
Zanj okó se bo solzilo,
Zanj — doklér ne omedli.
Enkrat pa, ko bomo vstali,
Zapustili grob, zemljo,
Več ne bomo žalovali, —
Solza vsaka suha bo.

Hrabroslav Perné.

Iz Cirknega na Goriškem. B. Naj naznani „Danica,“ kaj se je pri nas lepega v cerkvi naredilo. Mar-sikaj je klicalo že na pomoč. Véliki altar, silno vélik, komaj je že po koncu stal, zakaj les je bil izjedjen od červov, in od podob, katerih je bilo brez števila na njem, — je sleherni kaj manjkalo. Opešala sta bila tudi stranska altarja. Vis. čast. gosp. Jože Jeram dekan, vsi vneti za lepoto hiše Božje, sklenili so bili torej o svojem dohodu v Cirkno, težavnega dela se lotiti in vso cerkev prenoviti. Razumni gospod znali so v malo letih denarja pridobiti in prihraniti, znali pa tudi serca ljudi vnemati za lepoto cerkve in jih tako nakloniti, da so jim obilno pripomogli z darili k temu delu. Zapujaje na Božjo pomoč začno delo lansko leto. Za mojstra si izvolijo g. Jakopa Respeta, domačina, kateri pa zdaj v Idriji stanuje. Pridno se je obnašal in preteklo jesen bilo je delo dokončano. Čisto novo se je naredilo iz lesa: veliki, posvečeni sv. Ani, in dva stranska altarja, prenovljena je prižnica in pa druga stranska altarja, in vsa cerkev je rudečkasto prebarvana. Ako stopiš, prijatelj, zdaj v cerkev, še podobe od prejšnje ne najdeš. Zdi se, kakor bi stopil v kako stolno cerkev, tako veličasatna stoji zdaj naša cerkev. Serce se človeku od veselja topí, ker vidi sprelepo hišo Božjo, prebivališče Najvišega; zdi se mu, kakor bi v nebeškem raji prebival, in nehoté se mora slehernemu serce vneti k goreči molitvi. Res, vsa čast in neizrečeno velika hvala gre gosp. dekanu, da so tako veliko delo pričeli in ga z Božjo pomočjo srečno doveršili. Bog jih nam ohrani še mnogo lét! Čast pa tudi gosp. Jakobu Respetu, ker je delo tako čedno dognal. Glej in prevdarjaj podobe in drugo izrezovanje ali pa malarijo, najdel boš, da ta mojster je bistrega uma. Izmatal je tri velike slike; nad velikim altarjem sv. Frančiška, ki Indijanom pridiga, in za dva stranska altarja sv. Jožefa, ki umira, in sv. Štefana. Če pogledaš zadnje dve sliki, bodeš ji občudeval, tako lepo ste izdelane. Zraven tega je pa tudi Respet priporočevanja vreden, ker dela po nizki ceni.

Iz Maribora, 27. prosinca. † (Miha Pikelj — stolni prošt). „Beati mortui, qui in Domino moriuntur.“ — S temi besedami so nas mil. knez nagovorili, ko smo danes mertvo truplo stolnega prošta gosp. M. Pikeljna popoldne v stolno cerkev prinesli. — Zapustili so nas naš stolni prošt nepričakovano hitro. Akoravno so že dolgo, — skorej celo svoje življenje v duhovskem stanu bole-hali, se vendar tako nagle smerti nismo nadjali. Vse nas je tedaj tudi osupnilo, ko smo zvedeli, da v petek, to je, 25. prosinca ob pol sedmih v jutro so njih našli mertve v postelji: mertud, ki jih je po noči zadel, jim je življenje, drago nam, prehitro vzelo!

Bili so rajni rojeni 24. kim. 1814 od precej premožnih in pobožnih staršev blizo Celja! Po doveršenih gimnazijskih naukih stopili so v bogoslovnico v Celovcu, ter po doveršenih bogoslovskih naukih mašnik posvečeni bili 4. vel. serp. 1837. Po tem bivši kaplan na več mestih, bili so poklicani l. 1844 za duh. vodnika ali špiritvala v bogoslov. semenišče v Celovec. 4 leta ostali so neutrudljivi v svoji službi, ki, akoravno težavna, je dostikrat le premalo cenjena in nehvaležna. Že l. 1848 bila jim je, v priznanje njih zaslug, podeljena mestna duhovnija v Brežcah. Ali zopet le na kratek čas. Nepozabljivi škof Slomšek so dobro poznali izverstne lastnosti svojega ljubljenca Pikeljna, ter jih poklicali l. 1852 v društvo svojih svetovavcev kakor kanonika. Kar so rajni na tem svojem mestu v tej dōbi storili dobrega, pričajo celó njih nasprotniki, katerih so sicer malo imeli. Ko so se potem leta 1859 rajni škof s svojim kapitelom vred preselili v Maribor, bilo je rajnemu odmenjeno mesto ravnatelja semeniškega v mariborski bogoslov-

nici, novo ustanovljeni. Veliko je skritega pred svetom, kar so dobrega storili na tem svojem mestu, kterega so bili neradi, le na povelje višega svojega pastirja, sprejeli. Bogoslovci so njih ljubili kakor svojega dobrega očeta, in tudi najostrejši opomini so bili nam le dokaz serčne očetovske ljubezni!

L. 1863 bili so poklicani za stolnega dekana, ter so se odpovedali dosedanjemu ravnateljstvu. Kdor je to ločitev doživel, reči mora, da bila je težka in grenka predstojnikom semeniškim in celi bogoslovnici. Pa še tudi po odhodu iz semenišča so nam pri več priložnostih pogostoma videti dali svojo ljubezen, in serce se je smehljalo vsakemu — videti in imeti njih saj za nekaj časa med seboj. L. 1865 — po smerti rajn. prošta Fridriha — bili so Pikelj po odločitvi sv. Očeta papeža Pija IX. celó na prestol in v čast stolnega prošta povzdignjeni. (Ali le kratko so živeli to čast, ker ni še minulo dve leti te njihove slednje časti, in že so vzeli slovo od nas in mervto leži njih truplo in počiva!). V tej svoji službi in časti bili so rajni popolnoma na svojem mestu. Kakor poprej, je tudi sedaj pri njih vsak našel tolažbo in gostoljubno sprejetje. V redki ponižnosti in očetovski ljubezni sprejeli so tudi narmanjše duhovnike z ne navadno ljubeznivostjo. Bili so nam zares oča. Mil. škof so v dnešnem nagovoru sami omenili, da so se v najsilniših zadevah škofijskih na njih nasvèt radi opirali.

Tako je tedaj preteklo to blago življenje, prehitro in prenašlo nam — njih častivcem! Celó naglo njih je milostni Bog poklical, ali mi upamo, da smert jim ni bila nepričakovana, sej so rajni, kakor njih dnevnik priča, večkrat na dan svoje smerti omenili! Spremljali smo tedaj danes truplo nam nepozabljivega gospoda k pogrebu. Obilno ljudstva, ne le iz mesta, tudi z dežele, od sosednjih duhovnij se je bilo zbralo: očiten dokaz, da rajni prošti bili so zares v kratkem času tukaj postali ljubljenec ljudstva. Tudi duhovnikov bilo se je obilo vdeležilo, iz bližnjih in daljnih krajev škofije, in ako bi ne bil „Gospodov dan“ (nedelja), bilo bi njih še več nazočih — rajnega prijateljev in znancev!

Milost. knez so njih spremljali od stanovanja v stolno cerkev, kjer so v kratkem nagovoru omenili rajnega življenje. Čast. g. dr. Vošnjak, prošti iz Ptuja, so pa spremljali truplo rajnega na pokopališče!

Zgubila je škofija pobožnega duhovnika, konzistorij zanesljivega izvedenega svetovavca, cerkva iskrenega branitelja svojih prav in pravic, — zgubili so njih učenci preljubeznjivega očeta in učenika, — Slovenci pa verlega domorodca, kakor so se rajni vselej skazali!

Naj jih Bog za njih zasluženja obilno plačuje! R. I. P.! — *)

Iz Tersta naznanuje škofijski list. Po apotol. pismu 18. grud. 1866 so mil. gosp. Jernej Legat postavljeni „Delegatus apostolicus in secunda instantia,“ za zakonske in druge cerkvene pravde, v kterih sodijo zaderški škof „in prima instantia.“ — Prečast. gospodu proštu dr. Jožefu Šneiderju so mil. škof podelili pravico pontifikalij (Insignia pontificalia). — Duhovska družba sv. Janeza od Boga v pomoč obnemoglih bratov ima 2594 gold. premoženja. — V duhovskih pogovorih je bil med drugim posvet, da naj bi se svete pesmi v ilirskem jeziku (lingua illyrica, ali tudi slovenskem?) zbrane na svetlo dale.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Na Poljskem ruska vlada tako silno in neusmiljeno počenja s katoliškimi Poljaki, da bi človek komaj verjel take silovitosti, ko bi jih razni listi ne poročevali,

in pa taki, od kterih je pričakovati, da pišejo resnico. Ko je ruska vlada vzela Poljcem samostojnost in jih oropala vseh pravic, hoče jim sedaj še celó siloma sv. vero vzeti. Po vsi deželi je bilo nad 200 kat. samostanov, sedaj jih je še kakih 18—20, vse druge je poročala razkolniška vlada ter izgnala iz njih menihe pa nune. Katol. cerkve so priperte, le za vsak obširen okraj je pušena ena sama. Duhovnom po deželi jemljó stanovanja; poslanci pridejo od gosposke pa gospoda spodé iz hiše, rekoč: Mi hišo potrebujemo za uradnije. Tu ne pomaga ne prošnja ne nič. V več krajih so soseske prosile pri gosposki, da naj se duhovnom pusté stanovanja, pa odgovori se jim na kratko: Ga sami potrebujemo; zidajte mu novo hišo, ali ga pa denite v — hlev. Deželni glavav litvanski je pred se poklical nekaj katoliških duhovnov in jim je kar na kratko ukazal: „Prestopite k naši veri;“ in ker niso hotli tega slišati, dal jih je s palico tepsti in po tem zapreti. — Tukaj jo imate hvalisano kulturo 19. stoletja!

Dragoceni dar Materi Božji. „Kath. Kirchtz.“ pripoveduje o redki slovesnosti v Touvens-u (na Francoskem). Hči slavnega generala Bertrand-a, in sedaj žena senatorja Thayer-a, podedovala je bila namreč po svoji materi prekrasne demante silne vrednosti, ktere ji je bil podaril Napoleon I, ko je bil na otoku sv. Helene v pregnanstvu. Te dragocene žlahtne kamence je dala gospa Thayerova vdelati v krasno zlato krono, ktero je poslala v Rim sv. Očetu Piju, da jo blagoslové in potem jo je darovala Materi B. neke kapelice v Touvens-u. Pred nekaj tedni je bila velika slovesnost, pri kteri so nadškof mesta Bourges-a sami na glavno položili nebeški Devici dragoceni dar; vdeležilo se je pa svečanosti veliko duhovstva in ljudi vseh stanov.

Katoliško slovstvo. O priliki pastirskega lista ameriškanskih škofov smo omenili res priporočila vrednega frankobrodskoga Broschüren-Verein-a in kaj važnih znanstvenih obravnav, ktere izdaja po svojih knjižicah. Naj priporočimo danes še neko društvo katoliških duhovnov, ki po enakem potu razširja katoliško zavest ter v malih knjižicah podaja izverstnih tvarin iz našega cerkvenega znanstva, ki pa se od frankobrodské družbe v tem loči, da piše prav po domače in o tacih rečéh, ki se prav dobro in koristno porabiti zamorejo v djan-skem pastirstvu. Naj imenujemo nekaj izdanih reči pretečenega letnika: „Kdo so nek tisti ljudje, ki imajo toliko zoper katoliško vero govoriti in zabavljati?“ — „Koliko je cerkev Kristusovih?“ — „Pomen božjih-potov v kat. Cerkvi.“ — „Kako in s kacimi pripomočki se je lutrovstvo tako naglo razširilo v 16. stoletji?“ — „So mar katoličanje res slabi deržavljeni?“ — „Koliko veljajo besede naših modrijanov: kar ne vidim, tega ne verujem.“ — „Kako nam je moliti in premišljevati?“ itd. Na vsako teh vprašanj daje prav jedernato odgovor knjižica 32—40 strani debela. Vsak mesec izide ena brošura in veljá samo en groš v sr. ali po našem navadno 6 n. kr. — delo se imenuje: „Broschüren-Cyclus für das katholische Deutschland; Soest. Nasse'scher Verlag.“

Egiptovska vstava je bila že večkrat po časnikih berskana, in naj se reče, kar je komu drago, čisto prazna reč vender le ni. Vsaka vas je imela dosihmal nekacega župana, ki se imenuje šejh-el-beled (okrajni starašina). Šejh je vojake zbiral in davke pobiral. Po starih šegah in pravicah so imeli prebivavci šejha voliti; ta šega pa je bila opušena, najberže jo je bil odpravil turški centralizem, in volil je šejha divan (pašatova vlada) po posredovanji mudira... Odsihmal si bodo šejhe zopet volile okrajine same. Vsi ti šejhi se bodo zbrali v glavnem mestu svoje okrajine in tam si izvolili 30 oseb, ki so nekak veliki svet. Vsaki veliki svet zopet izmed sebe izvoli dva poslanca, ki se vdeležujeta

*) Po neprevidenem primerljeju zakasnjen.

postavodajnega zboru v Kairi. Taki zbori dajo 70 poslancev, kateri se pomnožijo še s poslanci iz mest, ki utegnejo biti ali domačini ali pa evropejci, katere si mesta izvolijo. Ti poslanci imajo pravico: želje in potrebe ljudstva naznanovati, davke privoliti, in čuti, da se denar prav obrača, kateri je na prevdarek postavljen od namestnega kralja. Zbor je vsako leto v Kairi.

Méd in Pelin.

Učenih mož vprašanja in odgovori.

(Posl. M. Turk.)

1. Zakaj je na svetu malo modrih? Odg. Zato, ker oni, ki modrih iščejo, niso pametni. Ko je nekdo govoril, da ne more modrega najti, je rekel Empedokles: Temu ni čudo, ker je treba, da je moder tisti, ki modrega išče. Kakor o rokodelstvu le rokodellec, tako more tudi o modrosti le moder soditi.

2. Kteri doktorji koristijo bolj domovini: zdravniki, pravdoznanci ali bogoslovci? Odg. Ako vsi svoje dolžnosti dobro spolnujejo, naj boljši so bogoslovci, ker dušne bolezni odganjajo; njim naj bližji so pravdoznanci, ker za skupno vladanje skerbé; naj zadnji sledé zdravniki, ker samo telo zdravé. Če so pa neučeni, najmanj škodijo zdravniki, ker napolnujejo samo grobove; večo škodo delajo pravdoznanci, ker napolnujejo svisli; naj večo pa bogoslovci, ker napolnujejo pekel.

3. Kteri so naj boljši državljani? Odg. Oni, ki se bolj bojé za vladarja, kakor vladarja. Alfonz, kralj aragonski in sicilijanski, je rekel: Bolj ljubim tiste državljane, ki se bojé, da mi ne bi kdo kaj hudega storil, kakor tiste, ki se bojé, da bi jih kaznoval, ali krivico jim delal.

4. Po čem so modri ljudje nesrečni? Odg. Po sreči. Sreča ubija modre ljudi. Sv. Avguštin pravi, da je Salomonu sreča in bogastvo več škodovalo, nego mu je modrost pomagala.

5. Kako more človek naj bolje uriti svoj spomin? Odg. Ako se spominja, kar je delal. Ciceron pravi: Da si urim spomin, se kakor Pitagorejci vsaki večer vprašam, kaj sem vsaki dan govoril, slišal in delal.

6. Ktere besede se ne pristojé pametnemu človeku? Odg. Pametnemu človeku se nikdar ne pristoji reči: Nisem mislil. Scipion Afrikanski pravi, da je v vojski gerdo govoriti: Nisem mislil. Zato moraš najpred videti ono, kar nespametni še le vidi, kedar je že storjeno.

7. Kdo vsaki dan nekaj zgubi? Odg. Lep človek, ker ni ga dneva, v katerem bi nekoliko svoje lepote ne zgubil.

8. Kaj je bolje: da nas mnogo ali malo ljudi hvali? Odg. Bolje, da jih je malo, ki nas hvalijo. Ko je modri Antagan videl, da ga vsi hvalijo, je rekel: Ker me mnogi hvalijo, si mislim, da nimam najmanjše cene ne; ako bi me le nekteri hvalili, bi mislil, da sem res dober in izversten mož. In res, ako je majhno število onih, ki nas hvalijo, je to prava pohvala, ako so v tem številu samo dobri, kakoršnih je kaj malo na svetu.

9. Kdo je srečen v življenju? Odg. Nikdo. Demokrit pravi, da je tisti srečen, ki se ničemur na tem svetu ne čudi, in ne pazi na to, kar ljudje delajo. Tales je vsacega mislil srečnega, ki je zdrav na telesu, in miren v duši. Sokrat je rekel, da je le on srečen, ki taka veselja vživa, po katerih se ne kesá. Ali naj bolje pravi Solon, da se mora vedno čakati poslednjega dne, in da se nikdo pred smertjo srečnega imenovati ne more. (Dalje nasl.)

Lažnjivci, rotivci in krivi prisežniki. poslušajte! „Chicago Times“ pripoveduje naslednjo dogodbo. Neki krojač Rosenkrist, po rodu Šved, preselil se je pred 8 meseci v Ameriko, ker so ga domá na sumu imeli, da je tat, in ostal je v Čikagi v neki gostilnici; svojo družino pa je poslal unkraj mesta na deželo, ker ga je v velikem mestu kaj težko stalo preživiti jih. Odkar je krojač stanoval v gostilnici, zmanjkalo je večkrat kaj v hiši, pa niso vedeli, kam je prešlo. Kar se pred kratkim zvé nova tatvina in vse okoliščine so merile na to, da bi berž ko ne Rosenkrist bil tat. Prijeli so ga; ali naš krojač je vse terdovratno tajil. Ker mu niso verjeli, povzdignil je roke proti nebu, rekoč: „Če sem jaz tat, naj mi koj jezik segnjije v ustih in v tej priči naj me Bog s smertjo kaznuje!“ Komaj je mož strastno izgovoril te besede, se je na tla zgrudil in — mertev obležal! Strah je prešinil vse, ki so pričali bili te očitne kazni Božje. — Bog je neskončno usmiljen in poterpežljiv in grešniku da živeti, da bi se poboljšal, ali ko je mera polna, je toliko strašnejši njegova kazen.

Kje je prostomiselnost? L. 1848. so bili oo. jezuiti iz več evropejskih dežel izgnani in več jih je šlo v Ameriko, kjer so bili drugač sprejemani kakor pa v piškavi in truhljeni Evropi. Pri neki očitni slovesnosti v Georgetownu je eden prvih mož amerikanskega kongresa, protestant, med drugim to-le rekel: „Obdan sem s številom tistih mašnikov, katere je neotesano samosilstvo njih soderžavljancev v pregnanstvo podilo. Milujem njih nesrečo, veselim se je pa tudi zavoljo naše domovine. Amerikanci, ti možje tukaj so nam prinesli učenosti, ki jih pogrešamo; sprejmite jih s tisto dobrovoljnostjo, ktera se spodobi njih zaslugam: oni bodo vaši učeniki in pa vredni učeniki v vsakem oziru. Naj le pridejo k nam, ti preganjani možje učenosti.... Obširna Amerika jih bo blagoselčno sprejemala... in srečne se bomo šteli z njimi svojo svobodo deliti.“ (Le Propagat. Cath. 1848.) — Ali niso to čudni leviti za dunajske širokoustneže, ki imajo kulturo in svobodo na jeziku, v resnici pa železje in okove za katoličanstvo.

Kerhelj iz amerikanskih listov.

Neki amerikansk „kulturman“ se je na cente jezil čez sveto pismo, ker Davida imenuje „moža po volji Božji“ in zmerjal je svetega preroka čez mero neobtesano. In kaj mu je odgovoril Andrejče v novem Jorku? Rekel je blizo tako-le: Ako se oziramo na grehe ljubih očakov, izgovarjati kaj pa da se ne dajo. Uči pa nas to 1), da sv. pismo resnico govori, ker ne pripoveduje le samo čednost, ampak tudi pomote svojih junakov; 2) da tudi naj boljši ljudje, ako ne čujejo in jih je milost (gnada) zapustila, zamorejo v velike grehe zabresti; 3) da ne smemo serčnosti zgubiti, ako smo grešili, temuč z Davidom moramo svoje grehe ponižno in skesano spoznati itd. Zakaj, ne greh je storil Davida „moža po volji Božji“, ampak njegova vera, njegova ponižnost in spokornost.

Kristjan. Andrejče, precej dobro si to reč razložil; vendar moraš dervastemu „bušmanu“ to še bolj pojasniti.

Andrejče. Bom. Toliko je gotovo, da vsi sovražniki sv. pisma, kolikor koli sem jih poznal svoje žive dni, se zavedó ravno toliko na sv. pismo, kolikor kozel na glasovir ali pa na orglje in sekirice. To so pač ljudje, ki veliko berbajo po umazanih časnikih in nesnažnih novelah, nikoli pa si časa ne privošijo, da bi le pol ure trezno in mirno brali sv. pismo in kako pametno razlago. Veliko šnekedrajo zastran „pošemljevanja“ ljudstva, navadno pa so sami, ravno kar učenost v sv. pismu tiče, taki modrijani, da bi jim bilo treba

vsak teden trikrat s krempom na čelu pušati. Ako takega modriha v verskih rečéh nekoliko potreseš, kmali mu bodo jéle pleve iz glave ferčati kakor iz vévnika, iz ust in ušés mu bo ajdovica pomolela. Taki „infideles“ (neverci) so večí del že 6 resnic in 10 zapoved pozabili, pa vender hočejo sv. očake, sv. pismo in samega Boga soditi! —

Kratke naznanila. Velikani „Verfassungstreuerji“ so se 14. t. m. na Dunaju pomenkovali zastran velikomemske politike in med sebojne edinosti; pa je neki niso dosegli. Kaže, da tem možém se čedalje bolj Babilon odpira, ker svoj turn le preveč sami za-se in nad druge narode zidajo. — 15. t. m. pa so se slovanski in nekteri tirolski vodniki dogovarjali na Dunaju, kako naj bi se v edinosti poganjali za pravice narodov po federališki poti; in sliši se, da so naj lepši vspeh svojih pogovorov dosegli. Iz Ljubljane so bili ondi poslanci: Kosta, Toman, Svetec. — Madjari in Nemci so neki dobili zaželeni dvalizem in kmali se imajo ogerski ministri razglasiti. — Severna in južna Nemčija se zmiraj bolj bližate. — Turčija neki počasi prijenjuje; hrup pa raste. — V Mehiki cesarju Maksimilijanu zopet slabo kaže in blezo se bo mogel prihodnji mesec s Francozi vred v Evropo verniti. — V Rimu je vse mirno. — Čehi in Poljaki se neki za terdno zedinjajo med seboj za zložno pot v národnih rečéh. — Andrassy je ogerski ministerski predsednik ter ima nalogo še druge ministre ubrati. — 18. sušca se prične na Dunaju državni zbor. — Na Irskem rojijo Feniani. —

0 polnoči.

Votlo zvon doní, —
Ura bije polnoči;
Svitle nebne so planjave,
Luči božje slave
Brez števila tam gori.

Mir objema vse, —
V vasi spavajo ljudje,
Zdaj jih skerbi ne težijo,
Sladko se topijo
V sanjah duše njihove.

Le prekanjen tat,
Tolovaj ne léze spat;
Tudi zvesta mati čuje,
In bolnik zdihuje —
Menda to noč zadnjokrat.

Lahno gaj šumi,
V njem počivajo zveri,
In otožna sova veča;
Po dolini reka
V morje válovje dervi.

Zdajci na nebo
Burje se pripodijo,
Svit nebrojnih zvezd premine;
Zmirom pa z višine
Skerbno božje zrè okó! —

Jaka Gomilšak.

Beračeva kletev.

Pobit brez kruha in brez doma
Berač po tujem svetu roma,
Od hiše klati se do hiše,
Z obraza pot in solze briše.

Tedaj, če pride ti do praga,
Ne psovaj revca, duša blaga,
V svarilo bodi ti resnobno
Spomin na Katro prehudobno.

Spomin na Katro neumilno,
Ki 'mela je blagá obilno,
Edinega pri blagu sina,
Razvajenega fantalina.

Ošabno v gradu je sedela,
Zakladov zlate kupe štela,
Vse to, vsa pohorska planina
Okoli, njena je lastina.

Ubožca pa, siroto blede,
Odganjala je z zlo besedo:
„Od hiše mi, beraška para,
Ki nisi vredna milodara!“ —

Enkrat pa starček, siv in medel,
K samotnem' gradu je zabredel,
Pa prej bi solze léd stopile,
Ko Katri nje serce bi bile!

Zaluča v glavo mu častito
Drobtinja, kričaje serdito:
„Poberi se, pri nas ni kruha
Za umazanega potepuha!“

Berač si znój raz čela zbríše,
In verne se molčé od híše,
Le, žgečo žejo pogasiti,
Še hoče k bližnjem' vrelcu iti.

Kar Katrin ljuti sin priteče,
Kamenja v studenec nameče:
„Zdaj pij, pokveka sivoglava,
Za té je kalna voda zdrava!“ —

Takó fanté se zakrohoče,
Pa starček lije solze vroče, —
Opešajo mu stari udi,
Da se na tla brez svesti zgrudi.

Zdaj grozovitnik mlad' prizove
Nad revca divje lovske psove,
Ki ž njega z besnostjo pohotno
Obleko stergajo životno.

Od tal se zdajci starček vzdigne,
Z oči mu jeze žarek švigne,
In z roko žugaje pokliče
Iz neba božje kazni, biče:

„Gorjé, gorjé ti, žena kruta,
Brez Boga, serca, in brez čuta!
Ki šteješ v gradu kupe zlata,
Sirote pa podiš pred vrata:

Ki sina brez strahú odgajaš,
Mu serce s strupom še napajaš:
Broj tvojih grehov v nebo vpije,
In maščevanja ura bije!“

Takó zaklevši, v gozd samotni
Premine berž berač togotni,
Pa Katra je na pragu stala,
In kletvi se posmehovala.

Kar mahoma viharjev sila
Na véljki Kapi vzdigne krila,
In koj v oblakov roje černe
Vesoljni nebni strop zagerne.

In urno vse naravne moči
Razvežejo se v dneva noči,
V potresu strašnem zemlja poka,
Ter grad požrè prepad globoka.

In vode reka clo zalije
Prokletu gnjezdo hudobije,
Na dnu neznane globočine —
Tam z zlobno ženo sin pogine.

Takó na pohorski planjavi
„Jezéro černo“ se napravi,
Da vérnemu rodú bi bilo
Vse čase žalostno svarilo.

V njem ni zeli in ne živali,
Gost' mah pokriva mu obali,
Okoli dalječ ni cvetlice,
Ne drevja, ne zverí, ne tice.

Zapuščena je vsa planina,
Nekdanja Katrina lastina,
Še dandanešnji priča cela,
Da kletev zla jo je zadel.

„Tedaj, če pride ti do praga,
Ne psovaj revca, duša blaga,
V svarilo bodi ti resnobno
Spomin na Katro prehudobno!“ —
Jaka Gomilšak.

Duhovske spremembe.

V lavantinski škofii. Umerl je čast. gosp. Ant. Jaklin, župnik pri sv. Lorencu v Slov. goricah; za provizorja je postavljen g. Bl. Trunk. — Prestavljeni so gg. kaplani: Luka Jeriša k sv. Primožu na Pohorji za provizorja; Fr. Smrečnik k sv. Jurju pod Taborom; Jern. Cocaj k sv. Mart. v Rožni dolini; Fr. Pirkovič k sv. Martinu pri Šaleku; Jan. Pribovič v Gornji grad; Jan. Zorko v Šoštanj. Gosp. Mat. Kosi je imenovan za župnika v gornji sv. Kungundi; g. Mart. Kramperger pride na njegovo mesto za kaplana k sv. Marjeti v Pesnico.

Dobrotni darovi.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

Skupnina prejš. računa 2419 gld. 28 kr. 2 ces. zlata, 3½ križ. tol. in 8 dvajsetic. Dalje darovali: Druga zbirka „Zgod. Danice“ 51 gold. 30 kr., 1 cesarski zlat, 1 križ. in 2 prosta tolarja. — Velcel A. kmet 1 gl., Čolnik posest., oba v Dervanji, Podreka Fr. žk. v Solkanu, Hrast J. dr. in prof. bog. v Gorici, Ukmur A., vikar v Kanalski Idriji, po 2 gold. V. C. O., O. J. V., F. H. S. na Kostonjevcu v Gorici 3 gold., Kumar J. žup., pri sv. Ignacu, Legiša And. stolni vikar, oba v Gorici po 1 gold. Nekteri člani Ajdovske čitalnice 6 gld. Kukovec J., kaplan pri sv. Jurju na Štavnici, 5 gld. Slaviceva Katreja 1 gld., Špindlarjeva Mica, Imerjekova Katreja, po 50 kr. Pivec G., žpk. pri sv. Mihalu, Lipold J., župk. v Mozirju, po 5 gold. Floriančič Antonija v Berdejih, Mozirska šola z učiteljem, vsaka stranka 2 gold. Kakar M. 1 gld. 20 kr. Višek M. tergovce, Cesar A. podobar, Goričar J. usnjar, Humar J. tergovce, vsi v Mozirju, Mlinar Ana posestnica v Ljubji po 1 gl. Štular J., Končnik J., Vrankovič Liza, po 50 kr. Tratnik Anica posestnica 30 kr., vsi v Mozirju; Marinka J. žk. v Dobiji 5 gold; člani Mariborske čitalnice 10 gld. 90 kr. Skupnina vseh dohodkov 2535 gold. 48 kr., za poštnino potrosili 16 kr., tedaj ostane čistih dohodkov meseca novembra 2535 gold. 32 kr. 3 cesarski zlati 4½ križasti tolarji 2 prosta tolarja in 8 dvajsetic.

Za sv. Očeta Pija IX. Po gosp. kapl. Čubru iz sosterške fare (2 zbirka) 8 deklic 8 gold. 40 kr. a. v. in k temu 1 gld. v sr. — Z Vač 1 napoleon. — Za blagoslov za zadnjo uro neka oseba zvezni tol., 1 za 25 kr., 1 st. desetko. — Neka druga 2 gold. sr. — Neimenovan 1 gold. — Eliz. Pavlin 1 gl. sr. Za srečno zadnjo uro. Za afrik. misijon. G. J. P. 2 gold. — A. K. 1 gold. — (Dalje nasl.)